

DRWECA

z dodatkami: „Oplekun Młodzieży“, „Nasz Przyjaciel“ i „Rolnik“

„Drweca“ wychodzi 8 razy tygodniowo we wtorek, czwartek i sobotę rano. — Przedpłata wynosi dla abonentów 1,50 zł z doręczeniem 1,65 zł miesięcznie. Kwartalnie wynosi 4,50 zł, z doręczeniem 4,95 zł.

Przyjmuje się ogłoszenia do wszystkich gazet.

Druck i wydawnictwo „Drweca“ Sp. s.o.p. w Nowemście.

Cena ogłoszeń: Wiersz w wysokości 1 milimetra na stronie 6-lamowej 10 gr, na stronie 3-lamowej 30 gr, w tekście na 2 i 3 stronie 40 gr, na 1 stronie 50 gr, przed tekstem 60 gr. — Ogłoszenia zagr. 100% więcej.

Numer telefonu: Nowemiasto 8.

Adres telegr.: „Drweca“ Nowemiasto-Pomorze.

Rok VIII.

Nowemiasto-Pomorze, Sobota, dnia 22 września 1928.

Nr. 111

Co na to Liga Narodów?

Prowokacyjna mowa Hindenburga w Opolu. — Prezydent Rzeszy Niemieckiej publicznie występuje przeciw granicom Polski, ustalonym przez decyzję Rady Ligi Narodów. — Zapewnia o uszanowaniu praw mniejszości polskiej, jak gdyby świat był głuchy i ślepy i nie słyszał i nie widział, jak Niemcy obchodzą się ze swymi mniejszościami.

Prezydent Rzeszy Niemieckiej Hindenburg, który rozpoczął w poniedziałek podróż po obszarze przemysłowym G. Śląska, zwiedził w ciągu dnia wczorajszego Zabrze, Gliwice, Wielkie Strzelce i Opole. W Wielkich Strzelcach odbyły się na cześć prezydenta wielkie manifestacje, w których wzięli udział tak zwani strzelcy górnośląscy pod dowództwem b. prezydenta „Selbstschutzu“, gen. Hoefera.

Wieczorem prezydent regencji górnośląskiej Proseke podejmował prezydenta Rzeszy bankietem, na którym prezydent Hindenburg wygłosił mowę polityczną. W mowie tej, która była odpowiedzią na toast prezydenta regencji Prosekego, podnoszącego ciężkie losy G. Śląska i przywiązanie prowincji górnośląskiej do ojczyzny niemieckiej, prezydent Hindenburg oświadczył, że w manifestacjach obecnych widać więcej, niż uczczenie jego osoby, albowiem rozumie te manifestacje jako połączony wyznaczenie przywiązania do państwa pruskiego i ojczyzny pruskiej, jako radosne podkreślenie przynależności ludności tego kraju do narodu niemieckiego i do kultury niemieckiej.

„Górny Śląsk — mówił dalej prezydent Hindenburg — przez długi czas po wojnie znajdował się w niepewności co do losów swej przynależności państwowej. Powstania, podżegane z zagranicy i wnoszące niepokój, niszczyły życie i mienie ludności niemieckiej, unicestwiły wiele istnień i wyrządziły ciężkie szkody życiu gospodarczemu. Wbrew temu ciężkiemu losowi i nie zważając na ludzkie obietnice, ludność górnośląska dochowała w tych najcięższych czasach wierności swej ojczyźnie i zadeklarowała przed całym światem swoją łączność z całością narodu niemieckiego, wypowiadając się większością 60 proc. za pozostaniem przy Niemczech.

„Ta deklaracja wierności — mówił dalej prezydent — za którą w tej chwili również dziękuję z całego serca wszystkim, którzy w niej brali udział, była w ciężkich czasach r. 1921 jasnym promieniem i dawała nam nadzieję, że w uznaniu prawa samostanowienia o sobie (!), tak podkreślanego przez przeciwników w czasie wojny, cały Górny Śląsk pozostanie przy Niemczech. Będzie to dla nas Niemców na zawsze niezrozumiałe, że wbrew wynikom plebiscytu (!) decyzja Rady Ligi w dniu 20 października 1921 r. przyznała Górny Śląsk w większej części (?) Polsce, i że wbrew wszelkiemu sensowi gospodarczemu (!) jednolity, zróżnicowany z sobą zarówno pod względem gospodarczym, jak i pod względem organizacji przemysłu teren, mógł zostać rozdarty na dwie nierówne części“.

Prezydent Hindenburg mówił dalej, że po wszystkim, co widział i słyszał na Górnym Śląsku, może z zadowoleniem stwierdzić, że w ciągu niewielu lat dokonano na Górnym Śląsku olbrzymiej pracy odbudowy. Działalność techników niemieckich, duch przedsiębiorczości kupca niemieckiego, wysoki poziom pracy niemieckiego robotnika i rzemieślnika, wytrzymałość niemieckiego rolnika, poparte przez t. zw. pomoc graniczną ze strony Rzeszy i Prus, dokonały w krótkim czasie rzeczy zdumiewających.

Z szczególnie zadowoleniem podniósł prezydent Hindenburg odbudowę narodową Górnego Śląska i cieszy go to, że część ludności górnośląskiej, mówiąca po polsku, jakkolwiek alegała w czasie plebiscytu często obcym wpływom, obecnie znowu złącza się przekonaniem wewnętrznym z większością ludności Górnego Śląska. Ludność, mówiąca po polsku, może być pewna, że rząd niemiecki uważa za swój obowiązek nie tylko szanowanie zawsze praw mniejszości, zagwarantowanych przez ustawy, ale dać także wszystko to, co dzisiejszy świat kulturalny uznaje za ogólne prawa mniejszościowe, tej ludności i mniejszość traktować na równi z wszystkimi innymi obywatelami.)Fakty świadczą o czemś więcej przeciwnem. Polityka

„ansrotten“ w stosunku do Polaków dominuje na Śląsku Opolskim. Red.)

Prezydent Hindenburg zakończył swą mowę oświadczeniem: „Tego, co od nas oderwano, nie możemy zapomnieć i nie można tego przeboleć, jednak cośmy objeli, chcemy dalej popierać i rozwijać“.

Tego rodzaju wystąpienie czołowego męża stanu Niemiec jest jawną prowokacją i naruszeniem zobowiązań, wynikających z traktatu pokojowego, który Niemcy przecież podpisały. Tu powinny i państwa aljanckie i Liga Narodów przeciwstawić takim pokojowi światowemu za grażającym wystąpieniom raz przeciwko położyc kres.

Połączeni marjawici i hodurowcy.

Proces „arcybiskupa“ Kowalskiego może tylko przyspieszyć zagładę jednych i drugich.

Tak zwany „Kościół Narodowy“ połączył się z marjawitami w celu obejścia potrzeby legalizacji. Jak wiadomo, sekta hodurowców nie uzyskała legalizacji, co uniemożliwiło jej jeszcze bardziej wyęzowaną akcję. Połączywszy się z marjawitami, którzy ze sektą legalną (zalegalizował ją rosyjski rząd carski z przyczyn politycznych) uzyskali pewne prawa.

Zdaje się jednak, że hodurowcy niewielkie odniosą korzyści z połączenia się z marjawitami. Połącze-

nie to spowodowało wystąpienie z sekty licznych jej dotychczasowych zwolenników, obalamonych przydomkiem „narodowym“. Co gorsza, sekcje marjawickiej (a więc i hodurowej) grozi cofnięcie legalizacji.

Może to nastąpić w wyniku procesu, wytoczonego „arcybiskupowi“ marjawickiemu, Kowalskiemu. Jest on oskarżony o szereg występów, m. in. o tolerowanie i szerzenie niemoralności. Podobno wyniki dochodzeń prokuratorskich są dla marjawitów druzgocące.

Nareszcie osławiony „biskup“ marjawicki Kowalski przed sądem.

Rozpusta i lubieżność Kowalskiego.

Płock. W dniu 18 września rb. w sądzie okręgowym w Płocku rozpoczęła się rozprawa przeciwko biskupowi marjawickiemu, Janowi Kowalskiemu, oskarżonemu o § 513, 514 i 515 k. k. Rozprawa rozpoczęła się o godz. 11-ej rano. Zainteresowanie procesem wśród miejscowej ludności duże. Na rozprawę przybył prezes Sądu apelacyjnego z Warszawy p. Słupiński i prokurator Sądu apelacyjnego p. Rudnicki. Na rozprawę powołano 99 świadków, z których 14 nie stawili się. Przed rozpoczęciem rozprawy obrona ze względu na nieobecność niektórych świadków wniosła o odroczenie rozprawy i powtórzenie wezwania tych świadków na następną rozprawę. Sąd, po naradzie, postanowił rozprawę nie odraczać i potrzebnych świadków sprowadzić na rozprawę przymusowo. Przewodnictwo wniosło o zarządzenie tajności obrad. Następnie obrona przez usta adw. Śmiarowskiego domagała się zarządzenia całkowitej tajności rozprawy. Sąd jednak po naradzie postanowił sprawę prowadzić przy drzwiach otwartych i tylko w momentach drażliwych zarządzić tajność rozpraw. Przewodniczący odczytał przy drzwiach otwartych akt oskarżenia, składający się z 23 stron pisma maszynowego. Następnie po odczytaniu aktu oskarżenia przesłuchano dwóch świadków, byłych księży marjawickich, obecnie księży katolickich, tj. ks. Rydla i Modrzejewskiego.

O godz. 20,30 rozprawę zamknięto. Dalszy ciąg rozpraw jutro o godz. 9,30.

Zeznania ks. Rydla i Modrzejewskiego. — Marjawici występowali się Niemcom, Moskalom i bolszewikom.

Płock, 19. 9. Po odczytaniu aktu oskarżenia, sąd przystąpił do zaprzysiężenia świadków b. marjawitów, a obecnie księży katolickich ks. Rydla i Modrzejewskiego. Ks. Rydel stwierdził, że stosunek marjawitów do rządu rosyjskiego był bardzo wiernopoddańczy. W r. 1905 Kowalski polecał swym wyznawcom denuncjować rosyjskiej policji jednostki, zaangażowane w ówczesnym ruchu rewolucyjnym. Sekta marjawicka dostała w tym czasie od rządu rosyjskiego 10.000 rubli. Podczas okupacji niemieckiej marjawici schlebiali Niemcom, a w r. 1920 podejmowali w Płocku chlebem i solą bolszewików jako „swoich“, podczas ich ośmiogodzinnego pobytu w mieście. Obecnie — jak stwierdził świadek — schlebiali marjawici rządowi polskiemu.

Ks. Rydel, dowiedziawszy się o słuchach mistycznych, wystąpił z sekty wraz z Modrzejewskim i Pągowskim. Słuby te były początkowo w wielkiej tajemnicy utrzymywane, lecz ich namacalne skutki nie dały się długo ukryć. Ks. Rydel zapewnił, że Kowalski żył z „młotką“ Kozłowską jak z żoną, a obecnie żyje w ten sposób z „siostrą“ Witucką. Ks. Modrzejewski zeznaje, że podczas pięcioletniego pobytu u marjawitów żył w stanie małżeństwa „mistycznego“. Zeznania jego charakteryzują rozpustę i lubieżność Kowalskiego. Obaj księża będą jeszcze raz zeznawali.

Dziś na tajnym posiedzeniu będzie badanych 6 dziesięć z orkiestry mandolinistek, z którymi Kowalski dopuszczał się lubieżnych czynów.

Marszałek Piłsudski przedłużył swój pobyt w Rumunji.

Warszawa. Według otrzymanych informacji, marszałek Piłsudski postanowił przedłużyć swój pobyt w Rumunji i pozostanie w Targoviszte jeszcze przez tydzień. W związku z tem nleży zwołać urzędowy wyjazd marszałka Piłsudskiego do Bukaresztu, gdzie czyniono przygotowania na dzień 18-ego bm. Powrót marsz. Piłsudskiego nastąpi prawdopodobnie około 25 bm.

Konferencje min. Składkowskie.

Warszawa, 19. 9. Min. Składkowski przyjął w dn. 18 bm. delegację pow. cawicimskiego oraz delegację górali z Zakopanego.

Ponadto odbył dłuższą konferencję w sprawach służbowych z woj. poznańskim, kieleckim, łwowskim, wileńskim i wołyńskim.

Nuncjusz papieski w Bydgoszczy.

Bydgoszcz, 19. 9. Dziś po południu przybył do Bydgoszczy J. Em. Nuncjusz Stolicy Apostolskiej Mgr. Marmaggi. J. E. zwiedził kościoły bydgoskie oraz miasto, pod wieczór zaś wyjechał do Gniezna na rekolekcje Episkopatu.

Polsko-niemieckie rokowania handlowe.

Warszawa, 19. 9. Wczoraj obradowały kolejno komisje weterynaryjna, węglowa i prawna.

Po zatwierdzeniu dyskusji wstępnej przystąpiono do rozważań merytorycznych.

Bilans handlowy za miesiąc sierpień.

Deficyt jest o 24 mil. 232 tys. mniejszy niż w lipcu.

Warszawa, 19. 9. Według obliczeń Gł. Urzędu Statystycznego, bilans handlowy za sierpień przedstawia się w sposób następujący:

Przywieziono ogółem 422256 tonn wartości 258774 tys. zł; wywieziono 1911202 tony wartości 196333 t. zł.

Bierne saldo bilansu handlowego wynosi 62441 tys. zł. czyli jest o 24232 tys. zł. mniejsze, niż w miesiącu lipcu.

Poprawa bilansu handlowego spowodowana została zmniejszeniem wartości przywozu o 29 421 tys. zł. Wywóz wykazał również pewne zmniejszenie.

W przywozie największe zmniejszenie wykazuje grupa art. spożywczych, mianowicie o 22 205 tys. zł. mniej niż w lipcu.

Przed rokowaniami o koncern węglowy polsko-angielski.

Katowice. Dnia 24 bm. w Londynie odbędzie się kongres energetyczny, w którym weźmie udział także delegacja przemysłowców węglowych z polskiego Śląska.

Delegacja ta odbędzie również konferencję z kierującymi czynnikami angielskiego przemysłu węglowego, celem założenia koncernu węglowego polsko-angielskiego. W razie dojścia do skutku tego koncernu uniknęłoby się na rynkach zagranicznych niepotrzebnej konkurencji między węglem angielskim i polskim.

Najstarszy i największy na miejscu skład bławatów, konfekcji i towarów krótkich.

„Bławat” T. z o. p. dawniej Bank Konsumowy Lubawa

telefon 37.

telefon 37.

poleca na sezon **jesiennie-zimowy**
po cenach najtańszych i w wielkim wyborze:

Płaszcze damskie od najtańszych do najbardziej eleganckich modeli.
Palta i futra męskie w różnych fasonach i gatunkach.

Wielki wybór materiałów na płaszcze, palta, kostjomy, suknie, bluzki. — Różne flausze, zamsze, rypse, aksamity, plusze, astrachany, baranki, materiały angielskie. — Flanele bluzkowe, barchany, koszule, sybery, moltony, warpy, cągi, manszestry.

Inlety na wyspy pościelowe gwarantowane.

Trykotażę, swetry, pantaloney, kaftany, podstaniki, szale, chustki, rękawiczki, pończochy — wełny. —

Artykuły męskie

Bielizna

Galanteria

Całkowite wyprawy dla nowożeńców

Dywany — Firany — Kapy na łóżka — Chodniki — Obrusy — Serwety — Ceraty — Linoleum — Gobeliny. —

Wielka partja pozostałych resztek po nadzwyczaj zniżonych cenach.

Skora, sumienna i uprzejma usługa!

Skora, sumienna i uprzejma usługa!

Sprzedam:

kanapę, szafę do rzeczy, lustro z szafeczką, bielizniarkę, cynkową wannę do kąpania, prawie jak nowy gramofon z płytami i wiele innych rzeczy.

Sielmann, Nowemiasto, ul. Kościuszkowska.

POLECAM na sezon:

RADJOAPARATY

na korzystnych warunkach oraz lampki i baterje anodowe. - - -

POZATEM POLECAM: ścienne i kieszonkowe, instrumenty muzyczne i przybory do tychże oraz artykuły optyczne. - - -

JAN KRASIŃSKI, mistrz zegarmistrz. LUBAWA, Rynek 4.

Instalacje radioaparatów wykonuje pod gwarancją.

POLECAM:

Smole, Lopnik, Papę dachową, Wapno, Cement, Żelazo, Łańcuchy, Sruby i t. d.

Również wszelkie sprzęty domowe.

Wirówki „Westfalia“, znane ze swej dobroci, na dogodnych warunkach zapłaty, także na składzie.

Proszę o zwiedzenie mego składu.

T. TYSLER, LUBAWA.

A. Hejka Fabr. powozów, uprząży i wyr. siodłarskich **Lubawa,** ul. Warszawska 7. Telefon 79.

ma stale na składzie w wielkim wyborze: szory wyjazdowe z białem i złotem okuciem, szle robocze ze skóry czarnej i prawdziwej wykręcanej.

Powozy wyjazdowe:

jednokonne, klapówki, wolanty dwu- i trzy-siedzeniowe, parkowe i lepsze powozy bez rozwory z drzewkami.

Wykonuje również wszelkie powozy na specjalne życzenie i przeprowadzam grunt. reperację starych powozów.

Długoterminowy kredyt.

UWAGA! UWAGA!

Nie jest rzeczą łatwą, wśród mnóstwa wirówek najrozmaitszych typów, dokonać właściwego wyboru. Każdy fabrykant twierdzi, że jego maszyna jest najlepsza. Wskutek ogromnej popularności wirówek

„DIABOLO“

na całym świecie, a to dzięki swej niezrównanej konstrukcji i nadzwyczajnej dobroci pod każdym względem,

należy przy zakupie wybierać tylko „DIABOLO“, wirówkę o najdokładniejszym odtłuszczeniu i z gwarancją 15-letnią. Do nabycia w każdej miejscowości u upoważnionych zastępców firmy.

DIABOLO-SEPERATOR, Sp. z o. o. dawniej szwadzkie wirówki Pumpsep Lwów, Poznań, Warszawa.

Inspektor na pow. Brodnica — Wincenty Cieśnik Brodnica, Przykop 37.
na pow. Działdowo, Lubawa — Maksymilian Zawadzki Nowemiasto n. Drwęca ul. Lipowa.

BACZNOŚĆ ROLNICY!

Parowa Wytwórnia Włókien, Tkalnia i olejarnia w Targowisku kupuje stale i każdą ilość

SŁOMY LNIANEJ.

Płaci najwyższe ceny dzienne.

Maneż

osterekonny nowy jest tani na sprzedaż.

Stanisław Kujawa, mistrz ślusarski Nowemiasto, Jagiellońska.

15-25.000 zł

potrzebne od zaraz na i hipotekę na majątek ziemski z przedsiębiorstwem przemysłowym.

Zgłoszenia piśmienne do eksp. „Drwęcy“ pod nr. 25.

Dom Bławatów, Brunon Marschall, Lubawa

Rynek 2. — Telefon 45.

Poleca łaskawej pamięci:

wszelkie nowości na sezon jesiennie-zimowy 1928/29

i to: Materiały męskie i damskie na: ubrania, spodnie, palta, ulstry, i jupy, suknie, bluzki, płaszcze, kostjomy, poszyta na futra w zadziwiający wybórze i po bardzo niskich cenach.

Jedwabie czarne i kolorowe.

Barchany na suknie, bluzki i podszewki, pique i rypsovy barchan, barchany na koszule, szczególnie trwałe w jakości i w cenie przystępne. Płótna, madepolany, linon, kreas 70, 80, 90, 135, 165 cm. szerokie, znane, dobre i tanie. — Inlety i dreluchy pod gwarancją nie przepuszczające pierza i nie farbuujące, także na materace. Poszycia na powozy.

Kapelusze, rękawiczki, bielizna, parasole i t. d.

Za gotówkę 5 proc., dla urzędników 10 proc. rabatu.

Bank Związku Tow. Kupieckich na Pomorzu

Spółdzielnia kredytowa z ogr. odpowiedzialnością GRUDZIĄDZ

ODDZIAŁ W LUBAWIE Kuppnera 4. Telefon 89.

Przyjmuje Oszczędności

począwszy od 10— zł za korzystnym oprocentowaniem.

Urządza rachunki bieżące i czekowe, Inkasuje weksle, frachty i inne dokumenty, Dyskontuje weksle Członkom, Załatwia wszelkie czynności bankowe.

Majątność Sędzice

p. Lipinki pow. lubawski

potrzebując zaraz

slużącą do kuchni.

Poszukuję od zaraz

chłopca,

wolnego od szkoły lub starszego ożłowiaka, do paze- nia bydła.

Józef Kozłowski, Tylicz.

W dobrym położeniu w Nowemiście korzystnie na sprzedaż

BUDYNEK

z oknami i plac budowlany razem za 7.500.— zł

Gdzie wskaże eksp. „Drwęcy“

WĘGIEL

górnosląski z dobrych kopalń

od zł. 22,90 za tonnę (20 centnarów)

poleca

Centrala Rolnicza Wejherowo

Telefony 65 i 19

Zastępstwo koncernów.

Mój DOM

masywny obecnie z dwoma prowdzonemi interesami, położony przy głównej ulicy, jest od zaraz za 24.000 zł do nabycia.

KOZŁOWSKA, Lidzbark, ulica Kościelna 5.

Formularze

poieca Księgarnia „Drwęcy“.